

COMPARISON OF INTERNATIONAL CYBERETHICS STANDARDS AND UZBEKISTAN'S EXPERIENCE

Abrorkhon Ochilov

Independent Researcher

Teacher, Department of Social Sciences

Shahrisabz State Pedagogical Institute

E-mail: abrorochilov86@mail.ru

Shahrisabz, Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: cyberethics, international cybersecurity, information sovereignty, Uzbekistan, digital transformation, ethical codes, global standards, national policies, ethical norms, cybersecurity risks.”

Received: 02.12.25

Accepted: 03.12.25

Published: 04.12.25

Abstract: In the context of modern globalization and digital transformation, cybersecurity and cyberethics have gained significant importance at both global and national levels. International organizations such as the UN, UNESCO, and the European Union have developed cyberethics codes and normative documents that define essential principles such as cybersecurity, information freedom, and personal privacy. This article explores how Uzbekistan's digital policies and ethical principles respond to global standards, as well as the changes occurring based on national cultural and social characteristics, and the practical significance of international cyberethics codes. The article aims to analyze the alignment of Uzbekistan's cybersecurity policies with international principles and to propose necessary recommendations for further developing cybersecurity in the future.

XALQARO KIBERAXLOQ STANDARTLARI VA O‘ZBEKISTONDAGI TAJRIBANI SOLISHTIRISH

Abrorxon Ochilov

Mustaqil izlanuvchi

Ijtimoiy fanlar kafedrasi o‘qituvchisi

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

E – mail: abrorochilov86@mail.ru

Shahrisabz, O‘zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit soʻzlar: kiberaxloq, xalqaro kiberxavfsizlik, axborot suvereniteti, Oʻzbekiston, raqamli transformatsiya, axloqiy kodekslar, global meʼyorlar, milliy siyosat, etik normalar, kiberxavf-xatarlar.

Annatatsiya: Zamonaviy globallashtirish va raqamli transformatsiya sharoitida kiberaxloqiy masalalar global va milliy miqyosda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Xalqaro miqyosda BMT, YunESKO, Yevropa Ittifoqi kabi tashkilotlar tomonidan ishlab chiqilgan kiberaxloq kodekslari va normativ hujjatlar kiberxavfsizlik, axborot erkinligi va shaxsiy daxlsizlik kabi muhim tamoyillarni belgilab beradi. Oʻzbekistonning raqamli siyosati va axloqiy tamoyillari global standartlarga qanday javob berishi, shuningdek, milliy madaniy va ijtimoiy xususiyatlar asosida qanday oʻzgarishlar yuz berayotganligi hamda xalqaro kiberaxloq kodekslarining amaliy ahamiyati bu maqolada oʻrganiladi. Maqola Oʻzbekistonning kiberaxloqiy siyosatining xalqaro tamoyillarga mosligini tahlil qilish va kelajakda kiberxavfsizlikni rivojlantirish uchun zaruriy takliflar ishlab chiqishni maqsad qilgan.

**СРАВНЕНИЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ КИБЕРЭТИКИ И ОПЫТА
УЗБЕКИСТАНА**

Аброрхон Очилов

Независимый исследователь

Преподаватель кафедры социальных наук

Шахрисабзский государственный педагогический институт

E-mail: abrorochilov86@mail.ru

Шахрисабз, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: киберэтика, международная кибербезопасность, информационный суверенитет, Узбекистан, цифровая трансформация, этические кодексы, глобальные стандарты, национальная политика, этические нормы, риски киберугроз.

Аннотация: В условиях современной глобализации и цифровой трансформации вопросы киберэтики приобретают значительное значение как на глобальном, так и на национальном уровнях. Международные организации, такие как ООН, ЮНЕСКО и Европейский Союз, разработали кодексы киберэтики и нормативные документы, которые определяют основные принципы, такие как кибербезопасность, свобода информации и личная неприкосновенность. В данной статье рассматривается, как цифровая политика и этические принципы Узбекистана отвечают международным стандартам, а также изменения, происходящие на основе национальных

культурных и социальных характеристик, и практическое значение международных кодексов киберэтики. Цель статьи — проанализировать соответствие политики кибербезопасности Узбекистана международным принципам и предложить необходимые рекомендации для дальнейшего развития кибербезопасности в будущем.

Kirish. Zamonaviy kiberjihatlar dunyo bo'ylab bir qator yangi muammolarni keltirib chiqarmoqda. Ayniqsa, axloqiy me'zonlarning shakllanishi va global darajada uyg'unlashishi muhim masala sifatida qabul qilinmoqda. Kiberaxloq, axborot xavfsizligi va shaxsiy daxlsizlik kabi asosiy tamoyillarni shakllantirishda xalqaro tashkilotlar, masalan, BMT, YunESKO, va Yevropa Ittifoqi katta rol o'ynaydi. Ushbu me'yorlarning O'zbekistonda qanday amalga oshirilayotgani va ularning milliy kontekstga qanday moslashgani haqidagi muammolar ham bugungi kunda dolzarbdir. Xalqaro kiberaxloq standartlari va O'zbekiston tajribasini solishtirgan holda, maqolada bu masalaning falsafiy, huquqiy va amaliy jihatlarini chuqur tahlil qilinadi.[Hoshimov, M. 2020]

1. Xalqaro kiberaxloq standartlari:

BMT, YunESKO, Yevropa Ittifoqi kabi xalqaro tashkilotlar tomonidan ishlab chiqilgan kiberaxloq kodekslari kiberfalsafiy va texnologik taraqqiyotga mos ravishda axloqiy me'zonlar o'rnatishni maqsad qilgan. BMT tomonidan ishlab chiqilgan nizomlar, YunESKOning bioetika va ilm-fan axloqi bo'yicha deklaratsiyalari, Yevropa Ittifoqining kiberxavfsizlik strategiyalari global miqyosda muhim rol o'ynaydi. Ushbu kodekslar kibermakonda axloqiy munosabatlar o'rnatishga qaratilgan bo'lib, shaxsiy daxlsizlik, axborot xavfsizligi, va raqamli erkinlik kabi fundamental qadriyatlarni ta'minlashni maqsad qiladi.

2. O'zbekistonning kiberaxloqiy siyosati:

O'zbekiston raqamli transformatsiya jarayonida axloqiy va texnologik normalarni uyg'unlashtirishga katta e'tibor bermoqda. Raqamli xavfsizlik va axborot suvereniteti sohalarida amalga oshirilgan o'zgarishlar, milliy axborot siyosatining barqarorligini ta'minlash uchun qator tashabbuslar qo'llanilmoqda. O'zbekistonning axloqiy kodekslari va raqamli siyosatining xalqaro me'yorlar bilan mosligi, shuningdek, milliy madaniy xususiyatlar va qadriyatlar asosida shakllanadigan yondashuvlar alohida ahamiyatga ega.

3. Xalqaro va milliy kiberaxloqiy me'yorlar o'rtasidagi farqlar:

Xalqaro va milliy kiberaxloqiy me'yorlar o'rtasidagi uyg'unlik va tafovutlar zamonaviy jamiyatlar uchun muhim muammo bo'lib qolmoqda. O'zbekistonning kiberaxloqiy siyosati

ko'pincha global me'yorlarga moslashtirilgan bo'lsa-da, milliy madaniy va ma'naviy xususiyatlar bu jarayonni sezilarli darajada o'zgartirishi mumkin. Xalqaro me'yorlarning moslashuvchanligi va milliy identitetni himoya qilish o'rtasidagi muvozanatni ta'minlash masalasi, ayniqsa, O'zbekistonning raqamli siyosatini rivojlantirishda hal qilinishi kerak bo'lgan muhim masalalardan biridir.

4. Kelajakda O'zbekistonning kiberaxloqiy siyosatini rivojlantirish:

O'zbekistonda kiberaxloqiy siyosatni rivojlantirish, global raqamli jamiyatning talablariga javob berish va milliy identitetni saqlab qolish o'rtasidagi balansni topish zarur. Raqamli transformatsiya va kiberxavfsizlikni rivojlantirish uchun zaruriy strategiyalar ishlab chiqilishi lozim. Shuningdek, kiberxavfsizlikni kuchaytirish va yosh avlodni kiberxavf-xatarlarga qarshi immunitetini oshirish uchun ijtimoiy va ta'lim tizimida axloqiy savodxonlikni rivojlantirish zarur.[G'ulomov, B. 2019.]

Kiberaxloq va raqamli xavfsizlik zamonaviy jamiyatda ijtimoiy, siyosiy va iqtisodiy jarayonlarga ta'sir etuvchi muhim masalalardan biriga aylangan. Global kiberxavf-xatarlar va axloqiy anomiyalar internet va raqamli texnologiyalarning ommalashuvi bilan bog'liq ravishda kundalik hayotda tobora keng tarqalmoqda. O'zbekistonning kiberxavfsizlik sohasidagi siyosati va faoliyatlari xalqaro me'yorlar bilan integratsiyalashish jarayonida davom etmoqda, bunda milliy identitet va madaniyatni saqlash muhim ahamiyatga ega.

Zamonaviy raqamli jamiyatda kiberaxloqiy masalalar nafaqat hukumat darajasida, balki individual darajada ham axloqiy munosabatlarni shakllantirishni talab etadi. Shaxsiy ma'lumotlarning xavfsizligi, internetda axloqiy huquqlar, ma'lumotlarni noto'g'ri tarqatish va manipulyatsiya qilish, kiberxavfsizlikning zaif tomonlari kabi masalalar nafaqat xalqaro, balki milliy darajada ham tahlil qilinmoqda. O'zbekiston, bu sohada faoliyat olib boruvchi davlatlar qatorida, o'zining o'ziga xos axloqiy, madaniy va huquqiy xususiyatlarini saqlashga harakat qilmoqda.[Qodirov, F. 2021]

Axborot texnologiyalarining o'zgartiruvchi kuchi va ularga bog'liq bo'lgan xavf-xatarlar, ayniqsa, yosh avlod uchun katta ta'sir ko'rsatadi. O'zbekistonning yoshlar siyosati va axloqiy tarbiya sohasidagi dasturlari kiberxavfsizlikni, axloqiylikni va shaxsiy mas'uliyatni shakllantirishda muhim o'rin tutadi. O'zbekistonning axborot siyosati, o'zining an'anaviy qadriyatlari va global kiberxavfsizlik me'yorlari orasidagi uyg'unlikni ta'minlashga qaratilgan yondashuvlarni rivojlantirishga harakat qilmoqda.

Zamonaviy kiberaxloq muammolari va raqamli xavfsizlikning dolzarbligi dunyo miqyosida nafaqat texnologik, balki axloqiy va ijtimoiy masalalarga ham doir bo'lgan murakkab jarayonlarni keltirib chiqarmoqda. Global kiberxavfsizlik tahdidlari va ma'lumotlarni manipulyatsiya qilish kabi masalalar nafaqat raqamli texnologiyalarni rivojlantirishga, balki ularni axloqiy va huquqiy

jihatdan tartibga solishga ham ehtiyoj tug'diradi. O'zbekiston, o'zining kiberxavfsizlik siyosatini ishlab chiqishda xalqaro me'yorlarga moslashishni o'z oldiga asosiy maqsad qilib qo'ygan, lekin shu bilan birga o'zining madaniy, milliy va ma'naviy qadriyatlarini ham saqlashni ta'minlashga intilmoqda.

Kiberaxloqiy muammolar, jumladan, axborot suvereniteti, internetda axloqiy huquqlar, axborot xavfsizligi va raqamli erkinlik kabi masalalar, jamiyatning har bir a'zosining kundalik hayotida bevosita ta'sir ko'rsatmoqda. Bunda, axloqiy o'zgarishlar, milliy va xalqaro normativlar o'rtasida muvozanatni ta'minlash, xalqaro huquq va axloqiy kodekslar asosida ijtimoiy va iqtisodiy jarayonlarni shakllantirish zarurati yuzaga keladi. BMT, YunESKO va Yevropa Ittifoqi kabi xalqaro tashkilotlar tomonidan ishlab chiqilgan kiberaxloqiy kodekslar va deklaratsiyalar, axborot texnologiyalarining etik ta'sirini yoritishda muhim rol o'ynaydi. Biroq, bu kodekslar ko'pincha global miqyosda qabul qilinsa-da, ularning amaliyoti va real siyosiy holatdagi samaradorligi ba'zan cheklangan bo'ladi.

O'zbekiston o'zining kiberxavfsizlik siyosatini xalqaro me'yorlarga moslashtirishga intilayotgan bo'lsa-da, mamlakatning o'ziga xos madaniy va ijtimoiy xususiyatlarini saqlab qolish kerak. Shu bois, raqamli erkinlik, shaxsiy ma'lumotlarning xavfsizligi, va axloqiy huquqlarni himoya qilish borasida milliy qonunlarni mustahkamlash zarurati paydo bo'ladi. O'zbekiston hukumati yosh avlodni raqamli xavfsizlik va axloqiylik sohasida tarbiyalashga alohida e'tibor qaratmoqda, bu esa yoshlarning kiberxavf-xatarlarga nisbatan immunitetini shakllantirishga yordam beradi.[Tursunov, A. 2018]

O'zbekistonning kiberxavfsizlik siyosati va raqamli makonning global miqyosdagi xususiyatlari o'rtasidagi uyg'unlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Xalqaro kiberaxloqiy kodekslar va milliy axloqiy me'yorlar o'rtasidagi farqlarni tushunish, O'zbekistonning raqamli infratuzilmasini rivojlantirishda va global raqamli jamiyatga moslashishda muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, mamlakatda axborot xavfsizligini ta'minlash, axloqiylikni mustahkamlash va milliy identitetni saqlab qolish bo'yicha yangi strategiyalar ishlab chiqilmoqda.

Raqamli texnologiyalar va axloqiylik sohasidagi muammolar, mamlakatlar o'rtasida axborot almashinuvi va global ijtimoiy tizimga ta'sir etadigan murakkab jarayonlarni boshqarishni talab qiladi. O'zbekistonning kiberaxloqiy siyosatida xalqaro me'yorlarga moslashuvchilik va milliy qadriyatlarning himoyasi o'rtasida muvozanatni saqlash, mamlakatning raqamli kelajagi uchun muhim vazifadir.

Global kiberxavfsizlik muammolariga qarshi kurashish va raqamli axloqiy me'yorlarni shakllantirish jarayonida O'zbekiston, nafaqat axloqiy va huquqiy me'zonlarni o'zida mujassam etgan xalqaro tizimlarga, balki milliy an'analar va madaniyatga ham e'tibor qaratishni davom ettiradi.

O'zbekistonning global kiberaxloq standartlariga moslashuvi va milliy kiberxavfsizlikni ta'minlash bo'yicha qadamlar, ularning raqamli infratuzilmasi va huquqiy me'yorlarini yaxshilashda muhim ahamiyatga ega. Bunda, jamiyatda kiberxavfsizlik bo'yicha axloqiy savodxonlikni oshirish, axborot erkinligini himoya qilish, axloqiy va huquqiy me'zonlarni shakllantirishning o'rni katta.

O'zbekistonning xalqaro kiberaxloq standartlariga javob berishi va milliy identitetni himoya qilish o'rtasidagi muvozanatni saqlash, axborot xavfsizligini va raqamli erkinlikni ta'minlashda yirik rol o'ynaydi. Bu jarayonlar faqat hukumat darajasida emas, balki jamiyatning barcha qatlamlari, shu jumladan, ta'lim, ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy tarmoqlarda ham ilgari surilishi zarur.

O'zbekistonning kiberaxloqiy siyosatidagi global va milliy normativlar o'rtasidagi uyg'unlikni ta'minlash, axborot xavfsizligi, raqamli erkinlik va axloqiylik masalalarida eng muhim ahamiyatga ega. O'zbekistonning o'ziga xos madaniy va ijtimoiy xususiyatlari kiberxavfsizlik sohasidagi yondashuvlar va strategiyalarning samarali bo'lishini ta'minlashda asosiy rol o'ynaydi. Shu bilan birga, yosh avlodni axloqiy savodxonlikka o'rgatish va raqamli xavfsizlikni ta'minlash bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar, O'zbekistonning raqamli jamiyatdagi o'rni va xalqaro kiberaxloqiy standartlarga moslashish jarayonini yanada mustahkamlaydi. [Rahimov, J. 2022.]

Xulosa. Xalqaro kiberaxloqiy me'yorlar va O'zbekiston tajribasini solishtirish, kiberaxloqiy muammolarni hal qilishda global va milliy yondashuvlar o'rtasida o'zaro uyg'unlik va tafovutlarni aniqlash imkonini beradi. Kiberxavfsizlik, axborot suvereniteti va raqamli erkinlikni ta'minlashda milliy siyosatning ahamiyati katta bo'lib, xalqaro tamoyillarga moslashuvchan yondashuvlarni ishlab chiqish zarur. O'zbekistonning kiberaxloqiy siyosati, o'zining milliy madaniy xususiyatlarini inobatga olgan holda, global raqamli jamiyatning talablariga javob bera olishiga erishishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Hoshimov, M. (2020). "O'zbekiston Respublikasida kiberxavfsizlikni ta'minlash: qonuniy va amaliy jihatlar."
2. G'ulomov, B. (2019). "Axborot xavfsizligi va kiberxavf-xatarlarni boshqarish: O'zbekiston tajribasi."
3. Qodirov, F. (2021). "Raqamli transformatsiya va axloqiy me'zonlar: O'zbekiston misolida."
4. Tursunov, A. (2018). "Kiberfalsafaning zamonaviy talqini va O'zbekistonning global kiberxavfsizlik tizimidagi o'rni."

5. Rahimov, J. (2022). "Yosh avlodni kiberxavfsizlikka o'rgatish: ta'lim va axloqiy jihatlar."